


KWALITEIT MET BELEID



ZEVEN PROGRAMMAPUNTEN
VOOR DE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN
VAN 3 MAART 2010

Ruimtelijke kwaliteit in ons land komt onder steeds grotere druk te staan. Of het nu gaat om de stedelijke of landschapelijke ruimte, het gebruik van die ruimte wordt intensiever en diverser. Een groot aantal gebruikers doet een steeds dringender beroep op onze schaarse ruimte en claims uit diverse sectoren (zoals wonen, werken, natuur, water en infrastructuur) strijden om voorrang. Om aan deze claims recht te doen én tegelijkertijd Mooi Nederland te realiseren, moeten bij het maken van beleid en concrete plannen zorgvuldige afwegingen worden gemaakt. Het is van groot belang dat deze urgentie wordt ingezien, zowel op politiek-bestuurlijk als ambtelijk niveau. De kwaliteit van de ruimte staat of valt met goed publiek opdrachtgeverschap.

De gemeenteraadsverkiezingen van 2010 bieden nieuwe kansen voor gemeenten om invulling te geven aan hun verantwoordelijkheid voor de kwaliteit van de publieke ruimte.

Hoe? Door onder meer goed gebruik te maken van de instrumenten die gemeenten ter beschikking staan, zoals de vernieuwde Wet ruimtelijke ordening (Wro).

Om u hierbij te helpen reikt de Bond van Nederlandse Architecten (BNA) zeven punten aan voor de gemeentelijke beleidsagenda 2010–2014.

1

Geen duurzame leefomgeving zonder lange termijn visie

De economische crisis, demografische ontwikkelingen (krimp) en klimaatdoelstellingen vragen om bezinning en actie. Duurzame stedelijke en landschappelijke ontwikkeling is dé opgave voor de komende jaren, om Nederland aantrekkelijk te houden en zorgvuldig in te richten voor huidige en toekomstige generaties. Dat vraagt een integrale kijk op thema's als verdichting, vergroening, mobiliteit en de ontwikkeling van op verschillende levensfasen afgestemde woon- en werkvormen. Concrete maatregelen zijn nodig op het gebied van de 'verduurzaming' van de gebouwde omgeving. Niet alleen bij nieuwbouw, maar zeker ook bij de bestaande stedelijke structuur.

2

Maak actuele bestemmingsplannen voor de gehele gemeente

Wanneer het gehele gemeentelijk areaal bedekt is met up-to-date bestemmingsplannen, heeft een gemeente de belangrijkste voorwaarde geschapen om invulling te geven aan haar ambities. Een globaal en flexibel bestemmingsplan stimuleert ruimtelijke ontwikkelingen en innovatie. Met een dergelijk bestemmingsplan kan slagvaardig worden ingespeeld op de eisen en ontwikkelingen van vandaag de dag én de nabije toekomst. Dat moet wel gebeuren met behoud van rechtszekerheid, want ook dat bevordert het investeringsklimaat. Zet het bestemmingsplan in voor ruimtelijk kwaliteitsbeleid en zorg voor een afstemming met de welstandsnota's die de laatste jaren in veel gemeenten zijn vastgesteld. Wanneer bestemmingsplannen verouderd zijn, pas ze dan hierop versneld aan.

3

Welstandsbeleid is een belangrijk instrument voor ruimtelijke kwaliteit

Ruimtelijk kwaliteitsbeleid moet niet verzanden in onnodige bureaucratie en vertragingen van procedures en projecten. Dat geldt in het bijzonder voor welstandsbeleid: pas dit op de goede manier toe. Hanteer strenge welstandscriteria voor gevoelige gebieden en versoepel deze waar het kan. Maar handhaaf te allen tijde de onafhankelijke welstandstoets. Deze biedt de beste garantie voor het vermijden van politieke willekeur en verschaft zekerheid aan zowel planindieners als bijvoorbeeld omwonenden.

De welstandsnota legt een ondergrens vast van de gewenste ruimtelijke kwaliteit van bouwplannen. De opdracht aan marktpartijen die willen ontwikkelen in uw gemeente moet zijn: doe het beter, met minder nemen we geen genoegen.

4

Ontwerpend onderzoek verrijkt ruimtelijke plannen

De kwaliteit van de ruimte en de bewaking daarvan is een complexe materie. Schakel ontwerpers daarom vroeg in bij het planproces. Zij kunnen inzichtelijk maken wat de consequenties zijn van bepaalde beslissingen of ambities. Een ontwerper kan door zijn integrale manier van werken complexe afwegingen verbeelden. Ontwerpend onderzoek, bijvoorbeeld de door de BNA georganiseerde Ontwerplabs Bevolkingskrimp (www.bna.nl/bouwenvoorkrimp), laat met schetsen en illustraties zien hoe aanwezige kwaliteiten in gebieden kunnen worden versterkt. Daarmee kan een dynamisch proces op gang worden gebracht waarmee de vitaliteit – in dit geval in krimpgebieden – behouden blijft of zelfs wordt gestimuleerd.

5

Het gemeentelijk apparaat moet toegerust zijn voor zijn taken en ambities

Het formuleren van een lange termijn visie is één, die verwachtingen ook realiseren is twee. Dat vraagt om een gemeentelijk apparaat dat is toegesneden op de gevraagde taken. Het betekent niet dat gemeenten per definitie alles zelf moeten doen. Schakel tijdig externe deskundigheid in, waaronder ontwerpers, maar doe dat vanuit een sterke gemeentelijke regie. Neem het publiek opdrachtgeverschap ter hand, richt de organisatie goed in en houd de vinger aan de pols bij de voortgang van dit proces. Besef daarbij onder meer dat voor een goed florerende lokale bouwconomie een goed georganiseerd ambtelijk vergunningenapparaat onmisbaar is. Een voorbeeld: in 2010 wordt de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) ingevoerd, die de omgevingsvergunning regelt. De één-loketgedachte die hiermee samenhangt staat of valt met een heldere communicatie vanuit de lokale overheid naar de investerende partijen. Ook zijn duidelijk gemandateerde contactpersonen nodig, voor het beantwoorden van allerhande vragen over het vergunningsproces. Gemeenten moeten actief investeren in de kwaliteit van deze dienstverlening.

Vergunnings- en planologische procedures duren in dit land vaak onnodig lang. Om vergunningsprocedures te verkorten, moeten gemeenten zich verplichten aanvragen ruim binnen de wettelijke termijn af te handelen.

6

Als je kwaliteit wilt, moet je op kwaliteit selecteren

Ruimtelijke kwaliteit kan niet zonder goede regels en afspraken. Transparantie, rechtszekerheid en uniformiteit zijn van groot belang. Het vraagt bijvoorbeeld om een goede toepassing door gemeenten van de Europese aanbestedingsregels. In de praktijk beperken (publieke) opdrachtgevers de selectie van een architectenbureau tot een klein aantal bureaus, door ten onrechte veel te strenge en overbodige eisen te stellen. Architecten die niet aan deze (te hoge) minimumvoorwaarden voldoen, komen niet in aanmerking voor de opdracht. Daardoor wordt het bijvoorbeeld voor jonge architecten of architecten met kleine bureaus moeilijk om aan opdrachten te komen in de sectoren waarin de Europese aanbestedingsregels verkeerd worden toegepast. Maar ook opdrachtgevers doen zichzelf hiermee tekort. Ze beperken de mogelijkheden aanzienlijk om het voor hen beste architectenbureau te selecteren. Om opdrachtgevers – waaronder gemeenten – hierbij te helpen heeft de BNA de Werkmap Europees Aanbesteden ontwikkeld. De Werkmap is voor iedereen te downloaden (www.architecten.nl > Architectenkeuze).

7

Particulier opdrachtgeverschap vergroot de betrokkenheid van burgers

Gemeenten hebben belang bij betrokken burgers. Particulieren kunnen – al dan niet in groepsverband – een belangrijke bijdrage leveren aan de gebouwde omgeving. Wanneer mensen daar de ruimte voor krijgen, bijvoorbeeld door zelf een woning te bouwen of met gelijkgestemden een woningcomplex te realiseren, neemt hun verantwoordelijkheidsgevoel voor die omgeving toe. Gemeenten kunnen deze ontwikkeling stimuleren door goede voorlichting te geven, grond uit te geven aan particulieren en geen belemmeringen op te werpen, zoals ‘architectenlijstjes’ die particulieren verplichten een bepaalde architect te kiezen. Lokale architectuurcentra of het landelijke kenniscentrum Architectuur Lokaal kunnen gemeenten hierbij helpen. De BNA heeft verschillende instrumenten ontwikkeld voor opdrachtgevers (zie onder meer www.architecten.nl).

Wanneer gemeenten zélf opdrachtgever zijn, hebben zij een voorbeeldfunctie voor andere bouwende partijen, waaronder particulieren. Zaken als architectenkeuze moeten dan vlekkeloos geregeld zijn (zie programmapunt 6).

Op basis van een eerlijk contract kan een architect optimaal functioneren, zijn of haar talenten benutten en de wensen van de particuliere opdrachtgever realiseren. Stimuleer de toepassing van dergelijke contracten. De BNA heeft een standaardregeling gemaakt voor het afsluiten van overeenkomsten tussen adviseurs en opdrachtgevers, De Nieuwe Regeling (DNR). Voor kleinere opdrachten en verbouwingen is er de Consumentenregeling 2006 (CR 2006).

Dit is een uitgave van de BNA

De BNA, voluit de Koninklijke Maatschappij tot Bevordering der Bouwkunst Bond van Nederlandse Architecten BNA, is de enige algemene Nederlandse beroepsvereniging van architecten. Doel van de BNA is het stimuleren van de ontwikkeling van de bouwkunst en het bevorderen van de beroepsuitoefening van de leden. Ruim 3.000 architecten leveren binnen de BNA een gezamenlijke inspanning om optimale voorwaarden te scheppen voor de uitoefening van hun beroep door ontwikkeling van hun vakmanschap, versterking van hun ondernemerschap en door de maatschappelijke, culturele en economische profilering van architect en architectuur.



Koninklijke Maatschappij tot
Bevordering der Bouwkunst
Bond van Nederlandse Architecten

Postbus 19606 1000 GP Amsterdam
T 020 555 36 66 F 020 555 36 99
www.bna.nl bna@bna.nl